

- Jeg er blitt en annen journalist

Sjukdom og død i nær familie fikk Sigrun Slapgard til å innse hva hun som journalist har utsatt intervjuobjekter for.

AV KATHRINE GEARD

– Du utgir akkurat nå din andre roman, «Englestien», en frittstående oppfølger av «Paradishagen». Hovedpersonen, dokumentarregissør Julie Dalgård, legger denne gangen ut på fjelltur og vandring i barndommens landskap med sin dødssjuka lillebror. Dette er en nesten rein selvbiografi?

– Romanen bygger veldig på egne opplevelser og det som skjedde med meg og min bror, som døde i 2008. Men samtidig handler boka om turen vi aldri fikk gått. Jeg trengte fiksjonen for å utvide rommet. Der Sigrun Slapgard er umulig å samarbeide med, er Julie Dalgård en døråpner. Jeg borer djupt i egne erfaringer. Mario Vargas Llosa har sagt at alle romaner er diskre striptease. Denne er ikke så diskre heller. Mye jeg hadde fortrent veltet fram under prosessen. Nokså mye er sånn som det var.

– Englestien, der romanfigurene vandrer, eksisterer også. Den er i Gudbrandsdalen der du og dine til sammen tre brødre kommer fra. Underveis vekkes barndomsminner, og sentralt står mors død og en familie i oppløsning. Noe søskenflokket også opplevde i det virkelige liv. Hva er essensen av boka i dine øyne?

– Den handler om overlevelse, om søskenkjærlighet, om å holde fast og ikke ville gi slipp og om å forsone seg med et farvel. Samtidig handler den mye om ekspedisjonsglede. Da mor døde ble det vår måte å overleve det vanskelige på. Lek, fjellturer og tøff humor. Opplevelser i barndommen har du med deg uansett. Det gjelder Julie Dalgård og i stor grad Sigrun Slapgard. Men det fine med fiksjon er at du kan velge å gå inn i de rommene du vil. Og utelate andre ting. Det jeg har fortalt nå, er det som har vært påtrengende for meg å få fortalt.

– I juni vendte du tilbake til NRK etter flere års permisjon. Du måtte ha en lang pause?

– Jeg hadde kommet i mål og skrevet ferdig boka om Sigrud Undset. Ingrid Betancourt, som jeg hadde fulgt lenge, var sluppet fri, og jeg hadde dessuten verdens beste jobb. Ytre sett var alt bra. Men det folk ikke visste var at jeg sto oppe i den vanskeligste kampen i mitt liv. Nemlig at lillebroren min var svært sjuk og

døde i løpet av ett år. Så kom en setning flyvende over sentraldesken «Du, jeg så en dødsannonse med en Slapgard. Er det en slektning?» Den slo meg helt ut. Jeg hadde vel gått rundt med et lag av voks. Jeg som alltid var opptatt av å lage sterke historier om andre, følte meg plutselig som en av dem. Det er ikke så rart om folk ikke forstår at en bror er så viktig, men for meg var tapet helt eksistensielt. Jeg måtte ut og vekk.

– Og så fikk du stipend for å skrive bok og tok permisjon?

– Ja, og da reiste jeg til Latin-Amerika. Planen var å oppsøke tidligere intervjuobjekter og skrive om hvordan det hadde gått med dem. Men jeg kom ikke utenom mitt eget drama, og det endte opp med at jeg brukte mye tid på å skrive det som seinere ble Englestien. Jeg ble kastet inn i noe nytt og fikk en forlagsredaktør som satte meg på rett spor. Når jeg vinglet og ville flykte, utfordret hun meg til å gå djupere inn i egne smertepunkt. Dette arbeidet har gitt meg en ny erkjennelse av hva jeg som journalist har utsatt andre for, når jeg har forlangt å få ta del i deres smertefulle historier.

– Du sier du møtte deg sjøl i døra?

– Jeg har bokstavelig talt sett folk dø i Afrika, Latin-Amerika, Midtøsten og Kosovo. Andres død har jeg mestret, men jeg var helt uforberedt på død som angikk meg personlig. Det har lært meg noe om hva livet egentlig handler om. Går det an å være så overfladisk at man alltid bare går videre, tenkte jeg plutselig om meg sjøl. Å få slått beina under seg er en annen type erfaring enn intellektuell forståelse.

– Men du hadde jo personlig erfaring, du mistet moren din allerede som 12-åring?

– Ja, men det hadde jeg pakket veldig godt ned. Jeg trodde den opplevelsen hadde gjort meg mer robust og i stand til å håndtere verden. Men plutselig gikk det opp for meg i hvor stor grad jeg hadde fornektet egen sannhet. Mange utenriksjournalister spretter litt eplekjekt rundt i verden fra konflikt til konflikt, og jeg var en del av det. Men noe har skjedd, jeg føler ikke behov for det lenger.

– Så dette har forandret deg som journalist?

– Jeg begynte å skrive for å komme et annet sted, og jeg føler virkelig at det har skjedd. Jeg er blitt en annen journalist. En som bruker tid og er nøyer med å gå inn på hva som er viktig og dyrebart for hvert enkelt menneske. Og

mer enn noen gang synes jeg livet er for kort til å kaste bort tida på uvesentlige historier. Dessuten innbiller jeg meg at hele prosjektet, det å gå inn i de mest skyldbetyngede rom, som jeg ikke turte røre før, har gjort meg mer uredt. Kanskje til og med gladere. Det viser betydningen av å være ærlig om det en står midt oppe i.

– Ja, hadde det ikke vært naturlig å fortelle kollegene om din bror?

– Det var for tøft å vise meg så sårbar. Skulle jeg klare jobben, måtte jeg holde meg oppe trodde jeg, så jeg tok på meg smilet og gikk inn i redaksjonen. Jeg hadde riktignok et par nære kolleger som jeg lente meg på og som støttet meg maksimalt. Men ellers visste ingen. Det kostet meg nok et par ekstra år, jeg gikk ned for full telling. Og fikset ikke lenger den kjekke fasaden, de kvikke kommentarene og søkte permisjon.

– Hvordan er det å være i redaksjonen igjen?

– Nå som jeg er tilbake, synes jeg det er verdens beste plass å være. På en av mine første Dagsrevy-vakter fikk vi inn bildene fra det kjemiske angrepet i Syria. Det er mye krig, elendighet og død. Jeg pleier å si at vi jobber i Dødsrevyen. Og bildematerialet fra Syria. Det meste kunne vi ikke sende. Men jeg kastet meg over det. Nå takler jeg det, kanskje til og med bedre enn før.

– NRK får kritikk fra flere hold for tida.

Hvordan opplever du debatten?

– Etik opptar meg voldsomt, og jeg føler vi har en god samtale i gang om dette internt. Dragkampen om prioriteringen foregår hver dag. Jeg mener de som tror på at solid produksjon tar tid og krever innsats har størst gjennomslagskraft nå. De har styrket seg etter debatten.

– Men selv på en dag der FNs klimapanel la fram sin rapport, toppet langt mindre vesentlig nyhet sendingen, påpeker kritikere?

– Den dagen var jeg på vakt og hadde ansvar for ulike radiosendinger. FNs klimareport var på topp i samtlige sendinger utover ettermiddagen. Så kan det hende at prioriteringen forskjøv seg når man kom så seint som til Dagsrevyen. Hadde jeg vært vaktstjef, ville jeg sikkert satt klimasaken på topp, men dette diskuteres jo alltid, og det er ingen fasitsvar. Men utenriks har en klar plass og får prioritet.

Profilen

- Navn: Sigrun Slapgard (59)
- Jobb: Forfatter og utenriksjournalist i NRK
- Hobby: Ekspedisjoner. Gjerne fjellturer inn i utilgjengelig terreng og over 2000 meter.